

so jih izvlekli izpod ruševin v — oglje spremenjene.

Hitro prijatelj vlomilec. Celjskega zobozdravnika dr. Sadnika je lansko leto temeljito okradel njegov bivši uslužbenec Kulterer, ki je sedaj radi tega v Celju zaprt. Skupno s Kultererjem je sedel 6 mesecev radi tatvine slaščičarski pomočnik Friderik Hribnik, nekje od Sv. Krištofa nad Laškem. Po prestani kazni je zapustil ječo okrožnega sodišča dne 2. marca, dne 4. marca je odnesel zobozdravniku Sadniku 10.358 Din. Po izvršenem zločinu je začel popivati po celjskih krčmah v družbi prijateljev. Ko se je še nanovo oblekel in stopil iz prodajalne, so ga prijeli in zaprli. Pri njem so dobili še 7048 Din. Gospod Sadnik boče trpel škodo 1950 Din.

Nenavadna rodovitnost se je pokazala pri ovci ostriziške pasme: izkotala je štiri popolnoma razvite mladiče, ima tudi mleka dovolj za njihovo zadostno prehrano. Sploh dojé te ovce 10 mesecev, to je do božiča.

Samomor dveh oseb in eksplozija. V sobo hotela v avstrijskem mestu Wiener-Neustadt sta se zaprla en moški in ena ženska dne 7. marca. Po večerji sta odšla v odkazano jima sobo in se skrbno zaklenila. Zjutraj naslednjega dne so vohali hotelski uslužbeneci plin, ki je prihajal iz sobe obeh neznancev. Ker so sumili takoj samomor, so odhiteli po sekire in luč. Ko so vrata le malo udrli, se je vnel od sveče plin in eksplodiral. Trije uslužbeneci so se zgrudili težko ranjeni. Požar je nastal in komaj ga je požarna bramba udušila in prodrla v sobo obeh mrtvih samomorilcev. Dosedaj še niso dognali, kedo da sta nesrečna neznanca.

Štatistika hripe v Londonu. Glavno mesto Angleške London izkazuje v mesecu januarju letos 1653 žrtev hripe, — lansko leto je zahtevala ta bolezen v istem času le 146 smrtnih slučajev. Na vnetju pljuč je umrlo istočasno 3371 oseb. Polovica omenjenih ljudi je bila stara nad 65 let.

Najstarejši mož na Angleškem umrl. V Nottinghamu na Angleškem je umrl najstarejši Anglež, ki je dosegel 148 let. Njegova najljubša pijača je bila pivo in najbolj mu je šla v slast svinjska — pečenka.

Tekom pol ure postal večkratni milijonar. Bankir iz Newyorka žid Jurij Blumental je dobil pri igri tekom 30 minut 91.650 dolarjev in postal v našem denarju tekom pol ure večkratni milijonar.

Del morske obali se pogreznil v morje. Otok Madeira leži v Atlantskem Oceanu, severno od Kanarskih otokov, 700 km zapadno od afrikanske obali. Glavna luka in glavno mesto se imenuje: Funchal. Otok je hribovit, raztrgan od divjih prepadov in obal se pogreza proti morju 600 m globoko. Otok meri 815 kv. km, je ognjeniškega izvora in je na njem še vse polno ugaslih ognjenikov. Madeira je od leta 1410 pod oblastjo Portugalske. Bivši avstrogrški cesar Karl je bil leta 1921 preganjan na ta otok, kjer je tudi umrl začetkom aprila 1922. Severno obal tega otoka je obiskala dne 7. marca t. l. huda nesreča. Pri St. Vincentu se je sesul del obali s hišami vred

v morje. Nesreča je zahtevala 100 smrtnih človeških žrtev. Od ponesrečenecv so našli doslej le 5 mrličev.

Zanimivosti.

Najstarejša komunistična naselbina.

Na majhnem otoku Runö v morskem zalivu pri znanem mestu Riga na severu je majhna švedska občina. Naselbina na tem otoku je zelo stara in se omenja prvič leta 1341.

Otok Runö je oddaljen od Rige 100 km, dolg je 5 km in 3 km širok, prebivalcev je 300, ki živijo v 27 kmetskih domovih. Radi slaborodne zemlje se peča prebivalstvo z ribarstvom in lovom na morske pse.

Uprava otoka se lahko imenuje najčistejši komunizem. Od otročiča v zibelki do delanezmožnega starčka — vse živi v popolni enakosti ter skupnosti. Ni nobenih služabnikov. Služba pri gospodu župniku je nekaj častnega in jo vršita menjaje po en mož in ena ženska. Zasebnega premoženja ni, izvzemši: obleko, orožje in tem podobne osebne potreščine. Nobeden ne sme prodati svoje hiše, ampak sme samo v njej stanovati, obdelovati zraven spadajoče polje in se posluževati konj, ki so mu dodelje ni. Ako nima katera družina dovolj delovnih moči, potem se zapove drugi hiši, da morajo njeni člani pomagati sosedu.

Vsaki hiši pripada 50 kosov zemlje, ki niso bolj široki kakor 2,5 m in so po prastarem redu raztrošeni po celem otoku. Gozdovi in pašniki so skupna last. Ako si hoče kedo pozidati novo hišo in če sploh rabi več delovnih moči, potem povabi sosede. Ti pridejo brezplačno in jim mora dati delodajalec le prehrano. Izkupiček ribjega lova v denarju se razdeli enakomerno na vsakega otočana.

Ravnokar omenjeni komunistični red je ohranjen na otoku že od bogzna kedaj v pisanih postavah in potom ustnega izročila.

Najvišji uradniki so predsednik, njegov tajnik in sodnik. Vsi trije so izvoljeni po splošni volilni pravici, koje so deležne tudi ženske, na gotovo dobo let. Vlada otoka ne prejema nobene plače. V važnih odločitvah sklicajo dež. zbor pod milo nebo in to navadno v poletju. Ob priliki zasedanja parlamenta lahko dela vsak udeleženec, karkoli se mu poljubi. Slobodno puši, leži, da celo spi. Seje začenjajo zjutraj ob peti uri in trajajo pozno v noč.

Nekaj nezaslišanega so na otoku Runö zločini. Imajo samo eno jetnišnico z dvema celicama in še to so rabili po ustnem izročilu le enkrat.

Upeljavo novotarij zavračajo srečni otočani z utemeljitvijo: »Ako je bil doslej obstoječi red dober in zadosten za naše prednike, bo tudi zadostoval še za nas!«

*

Nekaj o kometih.

Komete imenujemo nebesna telesa, katera krožijo v presledkih več let krog

solнца in jih vidimo na zemlji po več tednov. Kometi so obdani od svetle megle, ki večkrat naravnost žari in napravlja nebesno telo kot izredno prikazen.

V starih časih so poznali 500 raznih kometov, katere so opazovali v gotovih presledkih. Danes, ko imamo zvezdarne in najboljše daljnogledne, se je število kometov znatno povečalo. Zadnji komet, ki je bil viden s prostim očesom, je bil Halleyev komet, ki se je prikazal leta 1910. Ta bleščeča nebesna prikazen se vrača vsakih 76 let in bo zopet vidna leta 1986.

Kometska posebnost je takozani Biela-komet, ki se je najbolj približeval zemlji, se vračal vsakih 6½ leta, a so ga opazovali slednjič leta 1852, od tedaj je nekam izginil.

Biela komet je tekal leta 1832 trikrat bližje zemlji nego mesec. Ljudje so bili tedaj upravičeno v strahu, da bo komet zadel ob zemljo in bo prišlo do grozljivih nesreč. Strah se je izkazal kot neupravičen, a ko se je prikazal komet leta 1845, je bil popolnoma spremenjen. Plaval je krog solнца v dveh ločenih delih, so ga še videli tako zadnjič leta 1852.

Akoravno so kometi nedolžne nebesne prikazni, so bili skozi stoletja največji strah človeštva. Da, niti danes ni tozadevna prazna vera izginila. Pretežna večina ljudi vidi v pojavu komet napoved velikih nezgod. Zopet drugi so mné nja, da vsebuje komet svetlobni rep strupene pline, ki bi lahko iz bližine uničili zemljo. Doslej so se izkazala kometna strašila kot ničeva.

Posebnost komet je, da izhlapeva na potu krog solнца plinaste pare, ki tvorijo razsvetljen rep. Dolžina kometovega repa je večkrat prav znatna. So celo kometi, ki imajo po več repov. Komet od leta 1744 je imel 6 repov, oni od leta 1704 sedem. Doslej opazovana največja dolžina kometovega repa je znašala 300 milijonov km.

Kitajski zvezdogledni zapiski omenjajo komet, ki je zatemnil v noči s svojim repom vse zvezde in spreminjal najbolj temne noči v svetle dneve. Leta 43 pred Kristusom se je prikazal komet, ki je bil dobro viden v sredi poldneva in ki je zatemnil svetlobo solнца. Leta 60 po Kr. so videli komet v časih strahovlade rimskega cesarja Nerona, ki je zatemnil žarke vzhajajočega solнца. Leta 1618 so gledali velik komet, kojega konec svetlobnega repa se še ni pokazal na vzhodu, ko je bilo glavno žarišče do polovice nebesnega svoda. Prikazen tega repa je bila strašnejša radi tega, ker se je prikazoval kot ogromna pahljača.

Glava komet, ki se je pripeljal na nebo leta 1811, je merila v premeru najmanj 1 milijon km, je bil torej 80krat večji nego premer naše zemlje. Telesna vsebina tega komet, računano brez repa, je bila 500tisočkrat večja nego vsebina naše zemlje.

Dolžina repa komet iz leta 1843 je znašala 300 milijonov km.

Donatov komet je svetil leta 1858 celih 39 tednov na nebu.

Čas prikazovanja danes znanih kometov še ni znan. So kometi, ki rabijo po več sto let, predno napravijo enkratno pot krog solнца. Zgoraj omenjeni Dona-

25. marca t. l.

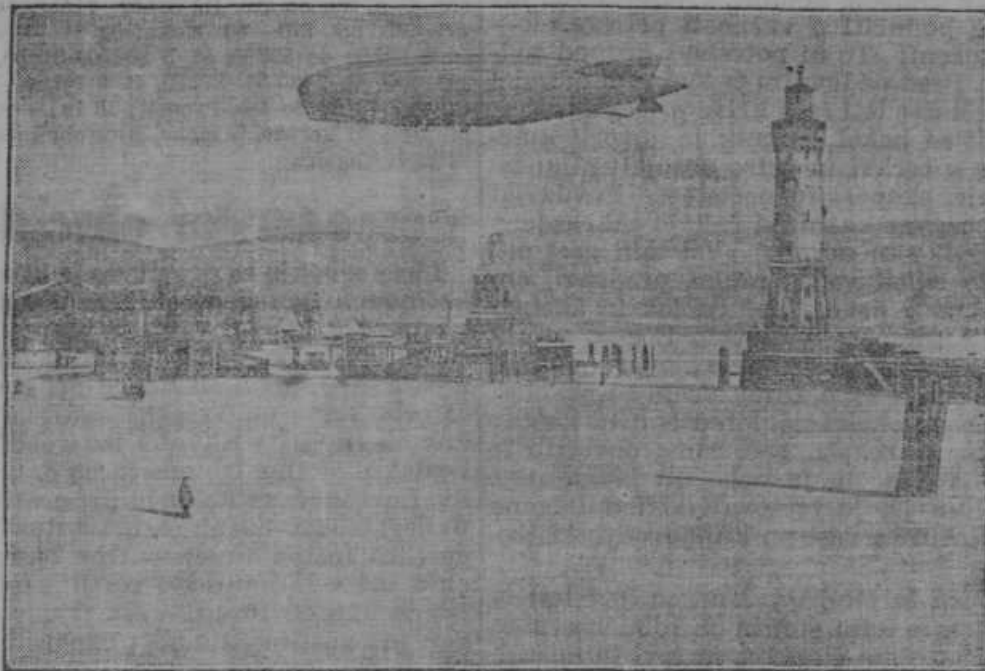
bo žrebanje loterije Prosvetne zveze v Mariboru. Ne zanašajte se, da bi bilo žrebanje preloženo! Pošljite denar za srečke vsaj tako, da ga bomo imeli že dne 24. marca opoldne v rokah. Kajti žrebanje bo nepreklicno dne 25. marca. Naročite si srečke, če si želite lep dar za veliko noč! Izžrebane srečke bomo objavili v »Slov. Gospodaru«. Gotovo boste jezni nase, če bo vaša srečka zadela dobitek, pa ne bode plačana; neplačane srečke so namreč neveljavne.

Srečka velja 5 Din.

Zelim vam lep dobitok za veliko noč!

Prosvetna zveza v Mariboru,
Aleksandrova cesta 6.

Nemški zrakoplov „Zeppelin“ nad zamrznjenim Bodenskim jezerom.

tov komet rabi, da preleti enkrat okrog solnca, 2500 let.

Gotovo je, da kometi ne bodo uničili naše zemlje. Vsekakor pa imajo plinski delci kometovih repov znaten vpliv na magneto-električni položaj naše zemlje.

*

Varnost letala v noči.

Kulturni človek je hrepenel že v najstarejših časih za tem, kako bi se dvignil v zrak in letal. Človeška želja po prostem letanju se je izpolnila še le v letih med ter po vojni.

Danes smo že tako daleč, da imamo velika potniška letala, ki frčijo po zraku tudi v najbolj temnih in zameglenih nočeh. Še to leto se bodo vozili iz Berlina preko Moskve in Pekinga na Japonsko v štirih dneh. Iz Berlina v Rim v 14 urah in iz Berlina v glavno mesto Španije Madrid v 17 urah. Potnik, ki vstopi v Berlinu zvečer v potniško letalo, je v Londonu v 8 urah, lahko opravi tamkaj svoje posle in je v 24 urah zopet nazaj v Berlinu.

Organizacija ponočnih potniških letal je bila ena najbolj težavnih.

Kakor hitro je krmilar aeroplana (pilot) ponoči v zraku, zgubi vsako pravo orientacijo. Ima sicer pred seboj na letalu razsvitljen kompas, ta mu kaže dobro zračno smer, a ne one, v kateri se letalo resnično nahaja. Z letalom se namreč vedno igračkajo močnejši vetrovi. Po dnevu se pilot lahko bori z vetrovi, ker ima poleg kompasa tudi natančne karte, po katerih ugotovi z lahkoto, kje se ravno nahaja. Ker je orijen tacija v noči potom kart nemogoča, so zgradili po večjih mestih posebne svetilnike, ki so kažipot letalom. Ako pa objame nočno temo še megla, potem od rečejo tudi svetilniki. Za slučaje neporidne nočne megle pomagajo pilotom radiopostaje. Vsako letalo ima svoj najboljši radio-aparat, ki je v zameglenih nočeh v stalni zvezi v nalašč za potni-

ška letala zgrajenimi radiopostajami po večjih mestih. Pilot vprašuje iz višine, kje da je in od zemlje dobiva zanesljive odgovore.

Največja nevarnost v zameglenih nočeh je takozvano »stransko spodrkavanje«. V hudi megli in v noči zgubi pilot čut za ravnotežje. Krmilar ne zna, ali leti letalo pravilno v čisto vodoravni smeri, ali se je nagnilo na stran. Ako bi se nagnil aeroplan prehudo na stran, bi zgubil v zraku ravnotežje in zdrčal na tla. Za odstranitev omenjene nevarnosti še imajo posebno varnostno napravo, ki se imenuje »ginorektor«. Ta aparat je pritrjen pri sedežu pilota, razsvetljen v noči in kaže natanko in zanesljivo, ali frči aeroplan vodoravno ali poševno.

Danes je vožnja v potniškem letalu tudi v najbolj megleni noči bolj varna nego n. pr. na morju ali v vlaku.

Novc knjige.

»Iz zgodovine, življenja in delovanja kapucinov.« Knjiga v obliki Mohorjeve knjižnice in v obsegu šestih pol, tiskala Mohorjeva tiskarna v Celju, je ravno kar izšla v založništvu kapucinskega samostana v Celju. Dobi se v vseh knjigarnah in kapucinskih samostanih. Ta knjiga se je spisala kot prispevek k 400 letnemu jubileju, odkar se je bil kapucinski red kanonično ustanovil. V nji se opisuje zgodovina, življenje in delovanje kapucinov, da se slovenska javnost bolje seznanj s prezasluznim redom, da spozna njega slavne člane in se prepriča, koliko so se kapucini ves čas svojega obstanka trudili v božjo čast in blagor človeštva. Knjiga stane broš. 8 Din, vez. 13 Din.

Listnica uredništva.

Mozirje: Dopis je brez podpisa, zato ga ne moremo objaviti. V tej številki nepriobčeni dopisi pridejo na vrsto prihodnjič.

ZA RAZVEDRILO

Vojskovedja turškega kalifa Mustafa je premagal Grke in njihovega cesarja. Ukazal je ujetega cesarja pripeljati pred se in ga vprašal, kaj pričakuje od zmagovalca. — »Če se vojskuješ kot kralj, me pošlji domov; če se vojskuješ kot trgovec, me prodaj, če se vojskuješ kot mesar, me ubij!« je odvrnil cesar. Turški zmagovalac je poslal cesarja do mov brez odkupnine.

Maršal Launes je predstavil Napoleonu častnika, ki je bil znan strahopetec in trdil o njem, da ima kroglo v telesu. »Ta kroglo v telesu?« se je smejal Napoleon. »Edino, če jo je požrl.«

Član malteškega reda se je hvalil pred cesarjem Leopoldom II.: »Imamo trojno zaobljubo: siromaštva, devištva in pokorščine.« — »Kolikor vem«, je odvrnil cesar, »imate tudi še četrto, namreč obljubo, da ne izpolnujete nobene prvih treh obljub.«

Vaški brivec in cesar. Ko je potoval okrog cesar Jožef II., je stopil v vaško krčmo in se pustil obriti od gostilničarja, ki je bil obenem tudi brivec. Brivec si je pljunil na roke, razmazal milo in ga namazal po licu. Ko ga je obril, je cesar pripomnil: »Kaj ste tako neuljudni, da ne vzamete malo vode?« — Brivec se je odrezal: »No, tako sem obril le vas, ker ste tujec. Drugemu vaščanu pa kar pljunem v obraz.«

Kmetje in muzej. Nekje v naši lepi Sloveniji so zadeli pri odkapanju cestnega klanca na veliko okostje, ki je bilo iz predpotopnih časov. Sklenili so, poslati te kosti v muzej, a znali niso, kako. Kostí ni bilo mogoče radi velikosti spraviti v nobeno vrečo. Tedaj so po gruntali pravo. Razbili so kosti na drobne kose, jih zložili v vreče in poslali predzgodovinsko najdbo v muzej.